

POSTANOWIENIE

Dnia 4 lipca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk

w sprawie **W. T.**

w przedmiocie stwierdzenia niezgodności z prawdą oświadczenia lustracyjnego,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 4 lipca 2023 r.

wniosku obrońcy lustrowanego o wyłączenie od rozpoznania sprawy kasacyjnej
sędziego Sądu Najwyższego X.Y.,

na podstawie art. 41 § 1 k.p.k.,

postanowił

**wyłączyć sędziego Sądu Najwyższego X.Y. od rozpoznania
sprawy IV KK 189/23.**

UZASADNIENIE

Obrońca lustrowanego W. T. wniósł do Sądu Najwyższego kasację od orzeczenia Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 26 października 2022 r., sygn. akt II AKa 134/21, utrzymującego co do zasady w mocy orzeczenie Sądu Okręgowego w B. z dnia 21 lipca 2016 r., sygn. akt III K [...], którym to orzeczeniem stwierdzono, że W. T., w związku z pełnieniem funkcji publicznej burmistrza P., złożył w dniu 22 stycznia 2008 r., niezgodne z prawdą oświadczenie lustracyjne.

Kasacja ta, stosownie do treści przepisów § 77, § 78 ust. 1 i § 80 ust. 1 Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 14 lipca 2022 r. Regulamin Sądu Najwyższego (Dz. U. 2022.1489 ze zm.), przydzielona została do rozpoznania, według imiennej listy sędziów, sędziemu Sądu Najwyższego X.Y.

W dniu 16 maja 2023 r. obrońca lustrowanego sporządził wniosek o wyłączenie od rozpoznania sprawy sędziego Sądu Najwyższego X.Y., z powodu uzasadnionych wątpliwości co do bezstronności, wynikających – jego zdaniem – z uprzedniego rozpoznania tej samej sprawy pod sygn. akt I KK 43/20 i zapatrywań oraz wytycznych dotyczących dalszego postępowania wyrażonych kategorycznie w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 29 kwietnia 2021 r. Zdaniem autora wniosku zapatrywania zawarte w tym orzeczeniu kasatoryjnym zostały sformułowane z przekroczeniem reguł procesowych i miały wpływ na wydanie zaskarżonego kasacją orzeczenia Sądu Apelacyjnego w Białymstoku.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek obrońcy, pomimo licznych mankamentów, którymi jest dotknięty, zasługiwał na uwzględnienie.

Nie ulega wątpliwości, że fakt, iż określony sędzia brał uprzednio udział w wydaniu orzeczenia kasatoryjnego przez sąd odwoławczy nie jest sam w sobie przeszkodą do uczestniczenia przez niego w składzie sądzącym przy rozpatrywaniu ponownego środka odwoławczego od wyroku sądu *meriti*, jaki zapadł po uchyleniu pierwszego z wydanych wyroków. Uprzedni udział w orzekaniu kasatoryjnym nie świadczy bowiem o braku bezstronności tego sędziego przy rozpoznawaniu obecnego środka zaskarżenia (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 kwietnia 2016 r., II KK 294/15, OSNKW 2016, z. 7, poz. 49).

Tożsamo ocenić należy sytuację orzekania kilkakrotnie w danej sprawie przez sędziego w postępowaniu kasacyjnym.

Jak to trafnie wywiedziono we wskazanym wyżej orzeczeniu Sądu Najwyższego, w wypadku, gdy sędzia orzekać ma ponownie w instancji odwoławczej (kasacyjnej – uwaga SN) w sprawie, w której uprzednio wziął udział w wydaniu orzeczenia uchylającego wcześniejszy wyrok zapadły w danym postępowaniu, o zaistnieniu w aspekcie zewnętrznym wątpliwości co do jego bezstronności można mówić wyłącznie wtedy, gdy przy poprzednim orzekaniu, sąd z jego udziałem, uchylając wydany przez sąd *a quo* (lub *ad quem* – uwaga SN) wyrok, wypowiedział kategoryczne poglądy co do możliwości przypisania oskarżonemu zarzucanego mu przestępstwa w świetle istniejących w sprawie ustaleń faktycznych i przy prawidłowej ich ocenie, a więc gdy w zdecydowany

sposób wypowiedział się odnośnie do owych ustaleń i winy oskarżonego, bez względu na to, w jakim fragmencie uzasadnienia wyroku wyrażono takie stanowisko.

Dokonanie oceny złożonego w tej sprawie wniosku o wyłączenie – od rozpoznania kasacji wniesionej przez obrońcę osoby lustrowanej – sędziego Sądu Najwyższego X.Y., w szczególności przez pryzmat okoliczności wskazanych w pkt. 1 i 2 tego wniosku, przy uwzględnieniu zasygnalizowanych wyżej poglądów Sądu Najwyższego, prowadzić musiałoby do wyniku jednoznacznie dla tego wniosku negatywnego.

W uzasadnieniu wyroku z dnia 29 kwietnia 2021 r., I KK 43/20, który zdaniem wnioskodawcy skutkować powinien sugerowanym przez niego wyłączeniem – w oparciu o przepis art. 41 § 1 k.p.k. – sędziego SN X.Y., brak jakichkolwiek zapisów wskazujących na przesądzenie przez orzekający wówczas skład sądu kasacyjnego kwestii zgodności z prawdą lub niezgodności z prawdą oświadczenia lustracyjnego W. T. Powoływane przez obrońcę fragmenty pisemnych motywów wydanego wówczas wyroku kasatoryjnego do tego rodzaju konstatacji bezspornie nie prowadzą. Co więcej, jeżeli uwzględni się treść uzasadnienia zaskarżonego obecną kasacją wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 22 października 2022 r. oczywistym jest, że okoliczności powoływane przez autora wniosku jako wskazujące na podporządkowanie się przy ustalaniu faktów przez sąd *ad quem* na rzekomych sugestiach sądu kasacyjnego i w efekcie ominiecie zakazu *reformationis in peius* będącego wynikiem wcześniej wydanych orzeczeń, w żadnym aspekcie się nie zmaterializowały (zob. uzasadnienie SA – pkt 3 ad. 2 *in fine*).

Zdecydowanie krytycznie ocenić należy tę część wniosku, w której – zdaniem obrońcy – Sąd Najwyższy w omawianym orzeczeniu rozstrzygał poza zakresem zaskarżenia i w sposób sprzeczny z materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie. Wniosek o wyłączenie powinien być związany z oceną ewentualnego braku bezstronności sędziego w kontekście aktualnie rozpoznawanej kasacji, a nie stanowić wyraz nieuprawnionej, a przy tym chybionej krytyki wcześniejszych rozstrzygnięć.

O zaistnieniu podstawy wyłączenia sędziego trudno też *prima facie* mówić w odniesieniu to tej części argumentacji obrońcy, która związana jest – jak to określił

wnioskodawca – z wyrażonymi przez Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku w sprawie I KK 43/20 kategorycznymi zapatrywaniami dotyczącymi roli i znaczenia preambuły do ustawy lustracyjnej oraz celów ustawy, co również miało znaleźć swój wyraz w wykładni przepisów dokonanej przez Sąd Apelacyjny w Białymstoku w poddanym obecnej kontroli kasacyjnej wyroku. Tymczasem w uzasadnieniu poprzedniego wyroku Sądu Najwyższego, wydanego z udziałem sędziego SN X.Y., krytycznie oceniono wyłącznie tę motywację zawartą w wówczas kontrolowanym wyroku Sądu Apelacyjnego, w której – analizując znaczenie preambuły – odwołano się do postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 5 maja 2016 r., II KK 4/16, nie uwzględniając przy tym nie tylko całości zawartej w tym orzeczeniu argumentacji, lecz co więcej nie odnosząc tej analizy do stanowiska Sądu Najwyższego zawartego w postanowieniu składu siedmiu sędziów z dnia 25 lutego 2016 r., I KZP 17/15 (OSNKW 2016, z. 4, poz. 23). Tym samym Sąd Najwyższy nie przesądzał ostatecznie omawianej kwestii, a wyłącznie wskazał na konieczność uwzględnienia – przy dokonywaniu interpretacji przepisów ustawy lustracyjnej i znaczenia w tym przedmiocie preambuły do tej ustawy – całości poglądów wyrażonych w tym względzie w obu powołanych wyżej orzeczeniach Sądu Najwyższego. Co więcej, była to bezspornie kwestia poglądu prawnego, a nie wiążących wskazań co do ustaleń faktycznych i tym samym nie mieściła się w tej kategorii okoliczności skutkujących wyłączeniem, które stanowiły podstawę stanowiska Sądu Najwyższego zawartego w cytowanym na wstępie wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 kwietnia 2016 r., II KK 294/15.

Zwrócić należy również autorowi wniosku uwagę, że powoływane przez niego we wniosku o wyłączenie orzeczenia Sądu Najwyższego nie przystają do materii będącej podstawą zgłoszenia przez obrońcę lustrowanego obecnego żądania. Wszystkie one (orzeczenia Sądu Najwyższego) odnoszą się bowiem do sytuacji, gdy to sąd pierwszej instancji dokonał oceny materiału dowodowego w zakresie w jakim zgłoszone zostały przez oskarżonych wnioski o dobrowolne poddanie się karze (art. 387 § 1 k.p.k.), a następnie w tym samym składzie rozstrzygał, w oparciu o identyczny materiał dowodowy, co do odpowiedzialności karnej oskarżonych, którzy wniosków takich nie złożyli.

Jeżeli więc wniosek o wyłączenie złożony w tej sprawie został przez Sąd Najwyższy uwzględniony to wynikało to wyłącznie z konieczności zachowania pełnej transparentności oraz uniknięcia jakichkolwiek sugestii, w szczególności ze strony lustrowanego oraz osób będących w takiej samej jak on sytuacji prawnej, że wobec poprzedniego rozstrzygnięcia sądu kasacyjnego z udziałem sędziego SN X.Y. obecny skład sądu kasacyjnego – również z jej udziałem – może mieć co do materii będącej przedmiotem postępowania już wypracowany pogląd. Jest to wprawdzie obiektywnie sugestia całkowicie nieuprawniona, lecz z punktu widzenia subiektywnych odczuć lustrowanego oraz jego obrońcy całkowicie realna. W związku z tym, dla uniknięcia jakichkolwiek wątpliwości w tym względzie, wniosek obrońcy należało – pomimo chybionej argumentacji na jakiej został oparty – uwzględnić.

Kierując się wskazanymi powyżej powodami postanowiono jak w części dyspozytywnej.

[K.K.]

[ms]